

Остапенко І. В. Факторна структура уявлень студентської молоді про владно-підвладну взаємодію / І. В. Остапенко // Еволюція наукової думки в контексті європейського вибору України : матеріали Науково-практичної конференції (Київ, 21 жовтня 2015 року) / Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК». – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2015. – С. 252-253.

Остапенко І.В.,

канд.психол.наук,

доцент кафедри психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

ФАКТОРНА СТРУКТУРА УЯВЛЕНЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ПРО ВЗАЄМОДІЮ З ВЛАДОЮ

Аналізуються результати емпіричного дослідження уявлень молоді про взаємодію з владою, що здійснювалось за допомогою психосемантичних методів. Визначено факторну структуру цих уявлень.

Сучасні реалії українського суспільства висувають низку вимог до молоді як творця європейської демократичної держави. Особливого значення в цьому контексті набуває розвиток та становлення демократичних цінностей. В зв'язку з цим постає нагальна потреба в детальному вивченні політичного дискурсу, визначенні ролі та місця взаємодії з владою в уявленнях молоді.

За результатами теоретичного аналізу встановлено, що уявлення студентської молоді про владно-підвладну взаємодію доцільно розглядати в площині дискурсу, що, слідом за В.О.Васютинським та І.В.Жадан, може бути визначений як принциповий спосіб інтерпретації суб'єктом свого перебування, існування у світі; як потенційну суб'єктну передумову здатності інтерпретувати [1; 2]. З одного боку, це уявлення про власну роль і місце в політичному житті, здатність впливати на його перебіг, а з другого – очікування щодо характеру, інтенсивності, способів взаємодії із владою та бачення джерел політичних змін.

Розкриття специфіки цих процесів можливе завдяки вивченню

психосемантичної структури уявлень студентської молоді про взаємодію та способи здійснення влади.

Мета дослідження полягала у визначенні структурних компонентів уявлень про молоді про взаємодію з владою. Для її досягнення нами використовувались такі дослідницькі інструменти, як метод анкетування та методика семантичного диференціалу.

Для вивчення структури уявлень студентської молоді про взаємодію з владою нами попередньо були визначені репрезентації (теми як предмет взаємодії) та варіанти інтерпретацій цих тем (пропозиції), що представлені у дискурсі суб'єктів політичної соціалізації. У ролі суб'єктів політичної соціалізації виступають: сім'я, освіта, громадські організації, політичні партії та власне студентство. При цьому ми спирались на ідеї М. Макарова щодо особистісних смислів у соціальному контексті, які виявляються в змісті дискурсу [3].

Аналіз політичного дискурсу суб'єктів політичної соціалізації дозволив нам визначити наступні теми дослідження владно-підвладної взаємодії в політичній картині світу студентської молоді: характеристики влади, сфери впливу влади, функції влади, критерії оцінювання ефективності влади. В межах кожної теми нами були сформульовані пропозиції, що були використані для створення анкети в межах спільного дослідження, що проводилося лабораторією психології політичної поведінки молоді в різних регіонах України (загальна кількість вибірки – 515 респондентів).

При проведенні факторного аналізу результатів, отриманих в ході дослідження, були визначені наступні **фактори** (сумарна дисперсія – 58,43 %), **що описують структуру уявлень про взаємодію з владою:**

Фактор 1 «Прагматичні очікування від влади». Внесок у сумарну дисперсію – 12,616 %. В навантаження фактора входять такі пропозиції: влада повинна забезпечувати достойний рівень життя всім громадянам без винятку (0,708); влада повинна створювати умови та можливості для реалізації інтересів громадян, а не обіцяти вирішити за них усі проблеми

(0,673); основою для прийняття владних рішень мають бути прагматичні інтереси держави та суспільства, а не політичні симпатії (0,562).

Фактор 2 «Межі втручання держави». Внесок у сумарну дисперсію – 9,568 %. В навантаження фактора входять такі пропозиції: рішення влади треба виконувати незалежно від того, подобаються вони чи ні (0,701); державний контроль – необхідна умова стабільності суспільства, навіть якщо він обмежує свободу громадян (0,688); влада може застосовувати силу при розгоні демонстрацій та мітингів, якщо ці акції дестабілізують ситуацію в країні (0,536).

Фактор 3 «Довіра до влади». Внесок у сумарну дисперсію – 8,575 %. В навантаження фактора входять такі пропозиції: будь-яка людина, потрапляючи до влади, перестає бути порядною (0,737); якщо ти – «маленька людина», тобі ніколи не виграти в суді (0,658); можновладці ніколи не говорять громадянам всієї правди, тому я їм не довіряю (0,473).

Фактор 4 «Пріоритет політичних свобод». Внесок у сумарну дисперсію – 8,253 %. В навантаження фактора входять такі пропозиції: свобода слова та можливість вільного волевиявлення важливіші за достаток (0,740); централізація влади вирішить проблему корупції на місцевому рівні (0,612).

Фактор 5 «Орієнтація на створення умов для самореалізації». Внесок у сумарну дисперсію – 6,884 %. В навантаження фактора входять такі пропозиції: влада повинна створювати умови для того, щоб громадяни самі подбали про свій добробут (0,859).

Фактор 6 «Пріоритет закону». Внесок у сумарну дисперсію – 6,337 %. В навантаження фактора входять такі пропозиції: прагнення суспільного блага може виправдати деякі аморальні дії влади (0,815); у молоді необхідно виховувати шанобливе ставлення до закону, а не до влади (0,483).

Фактор 7 «Самопокладання (індивідуалізм)». Внесок у сумарну дисперсію – 6,199 %. В навантаження фактора входять такі пропозиції: ніяка влада не завадить мені реалізувати себе (0,794); влада має створювати умови

для розвитку малого бізнесу, адже це - основа національної економіки (0,442).

Значущість факторів, виокремлених в структурі уявлень молоді про владно-підвладну взаємодію, перевірялась за критерієм Хамфрі [4].

Таким чином, на підставі аналізу результатів проведеного емпіричного дослідження ми дійшли до таких **висновків**:

1. Встановлено, що уявлення молоді про владно-підвладну взаємодію є диференційованими та структурованими. Структура уявлень складається з 7 факторів: 1) «Прагматичні очікування від влади»; 2) «Межі втручання держави»; 3) «Довіра до влади»; 4) «Пріоритет політичних свобод»; 5) «Орієнтація на створення умов для самореалізації»; 6) «Пріоритет закону»; 7) «Самопокладання (індивідуалізм)».

2. Зазначені фактори відображають характеристики влади, сфери впливу влади, функції влади, критерії оцінювання ефективності влади.

Список використаних джерел:

1. Васютинський В. Інтеракційна психологія влади / В. Васютинський. – К., 2005. – 492 с.
2. Жадан І. В. Методологічні засади дослідження взаємодії суб'єктів політичної соціалізації як чинника структурування політичної картини світу студентської молоді / І. В. Жадан / Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина української держави. К., 2011. – Збірник наукових праць. – Випуск 12. – с. 35-42.
3. Макаров М. Л. Основы теории дискурса / М. Макаров. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. – 280 с.
4. Митина О. В., Михайловская И. Б. Факторный анализ для психологов/ О. В. Митина – М.: УМК «Психология», 2001. – 169 с.